DUBBA · OYSS HAZIRLIK
10. Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Dersi 1. Dönem 2. Ortak Yazılı Sınavı · Senaryo 1
Süre: 40 dakika · Her sorunun puanı yanında yazılıdır.

Adı Soyadı: .....
Sınıf / No: .....
Puan: .....

Telefonda aç: süreli çöz, paylaş

10. Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı · 1. Dönem 2. Ortak Yazılı (Senaryo 1)

1. Aşağıdaki koşmayı okuyunuz ve soruları cevaplayınız.

> ***Koşma***
>
> *Duman eksik olmaz yüce dağımda,*
> *Güller açmaz oldu yeşil bağımda,*
> *Sılayı bıraktım gençlik çağımda,*
> *Ayrılık yürek yakar, yakar, yakar.*
>
> *Sılanın hayali durur gözümde,*
> *Bir kor gibi yanar o dert özümde,*
> *Kimse anlamadı ne var sözümde,*
> *Ayrılık yürek yakar, yakar, yakar.*
>
> *Bu derde ne ilaç ne derman olur,*
> *Gurbet ele düşen perişan olur,*
> *Sevdiği gidince bağ viran olur,*
> *Ayrılık yürek yakar, yakar, yakar.*
>
> *Uzaklardan duyulur kaval sesi,*
> *Yorgun düştü artık gönlün nefesi,*
> *Dar geliyor bana tenin kafesi,*
> *Ayrılık yürek yakar, yakar, yakar.*
>
> *(Bu şiir sınav için yazılmıştır.)*

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1.1. Koşmanın ölçüsünü ve kafiye düzenini yazınız. Ardından **1. dörtlüğün** ve **3. dörtlüğün** kafiyesini ve redifini ayrı ayrı gösteriniz; her iki dörtlükteki kafiyenin türünü belirtiniz.

1.2. Son dize her dörtlükte aynen tekrarlanmaktadır. Bu tekrarın şiire katkısını **ritim** ve **duygu yoğunluğu** açısından ayrı ayrı açıklayınız.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

2. Aşağıdaki şiiri okuyunuz ve soruları cevaplayınız.

> ***Gece Sesi***
>
> *Bir ses gelir uzaklardan, bilmem nereden,*
> *Karanlığa karışır da kaybolur gider;*
> *Boş odada gönlüm titrer o sesten,*
> *Bir sızı kalır içimde, adsız bir keder.*
>
> *Rüzgâr değil, kuş sesi de değil bu ses,*
> *Bir çağrı mı, bir veda mı, anlayamam;*
> *Gece uzar, uyku kaçar, sabah yok henüz,*
> *Ne kapım çalınır ne adımı soran var.*
>
> *(Bu şiir sınav için yazılmıştır.)*

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

2.1. Şiirde söyleyicinin **yalnızlık** duygusunu yansıtan **iki dizeyi** yazınız.

2.2. Yazdığınız dizelerden hareketle yalnızlık duygusunun söyleyici üzerindeki etkisini **gerekçesiyle birlikte** açıklayınız.

3. Aşağıdaki şiiri okuyunuz ve soruları cevaplayınız.

> ***Cam Çerçevede Akşam***
>
> *Akşam iner, gözlerim camda kalır,*
> *Işık söner, içimde bir ses inler;*
> *Bülbül susar, gül solar, bağ ıssızlaşır,*
> *Rüzgâr boş yollarda kendini dinler.*
>
> *Renk renk bulut geçer, söylenmez adı,*
> *Uzakta bir kuş son türküsünü bitirir;*
> *Gözlerim camda, aklım o eski bağda,*
> *Gönlüm hâlâ o bahçede dolaşır.*

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

> *(Bu şiir sınav için yazılmıştır.)*

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

3.1. Şiirden **üç imge** seçiniz. Her imgeyi şiirden yazarak taşıdığı duyguyu ya da anlamı ayrı ayrı açıklayınız.

3.2. Şiirde divan şiiri geleneğine ait bir mazmuna gönderme yapılan dizeyi yazınız. Bu mazmunun divan şiirindeki anlamını ve bu şiirde kazandığı yeni anlamı **gelenekten moderne geçiş** bağlamında açıklayınız.

4. Aşağıdaki şiiri okuyunuz ve soruları cevaplayınız.

> ***Bekleme***
>
> *Sular geçer, ben durmadan beklerim,*
> *Gönlüm bir yerde kalmış gibi durur;*
> *Rüzgâr savurur yaprakları yere,*
> *Mevsim döner, içimde sızı sürer.*
>
> *Ne gün biter bu hasretin yükü,*
> *Ne gecelerin sonu gelir bana;*
> *Uzak bir ışıktan düşer gölge,*
> *Sessizliğe karışır her yana.*
>
> *(Bu şiir sınav için yazılmıştır.)*

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

4.1. Birinci aşama: Kendinizi şiirin söyleyicisinin yerine koyunuz. Bu şiiri okurken hissedeceğinizi düşündüğünüz **iki duyguyu** yazınız.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

4.2. İkinci aşama: Yazdığınız her iki duyguyu, şiirden seçeceğiniz **birer dizeyle** ilişkilendirerek **birer cümleyle** açıklayınız.

5. Aşağıdaki öğretici metni okuyunuz ve soruları cevaplayınız.

> *Tuz, yalnızca yemeklere lezzet katmak için kullanılan bir madde değildir. Tarih boyunca toplumlar arasında değerli bir ticaret ürünü olarak el değiştirmiştir. Bazı bölgelerde uzun süre para yerine kullanıldığı bilinmektedir. Tuzun gıdaları bozulmaktan koruması, onu özellikle uzun yolculuklar yapan topluluklar için vazgeçilmez kılmıştır. Tuzu elde etmek ise kolay değildir: Deniz suyunu tuzlalarda buharlaştırmak ya da kaya tuzunu yerin altından çıkarmak uzun ve yorucu bir emek ister. Bugün tuz üretimi endüstriyel ölçekte yapılmakta; deniz tuzu, kaya tuzu ve göl tuzu farklı amaçlarla kullanılmaktadır.*
>
> *(Bu metin sınav için yazılmıştır.)*

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

5.1. Yukarıdaki öğretici metni aşağıdaki yönergeye göre kısa bir hikâyeye dönüştürünüz.

YÖNERGE

1. **Ana düşünce:** Tuzun değeri, onu elde etmek için verilen emekle ortaya çıkar. Bu düşünceyi doğrudan söylemeden olaylar aracılığıyla sezdiriniz.
2. **Yapı unsurları:** Hikâyenizde en az bir kişi, belirli bir mekân ve belirli bir zaman bulunsun; olay örgüsü serim, düğüm ve çözüm bölümlerinden oluşsun.
3. **Anlatım biçimi:** Hikâyenizde öyküleyici anlatımı kullanınız.
4. **Kural:** Hikâyenizde en az bir eksiltili cümleye yer veriniz ve bu cümlenin altını çiziniz.
5. **Kural:** Hikâyenizi yazım ve noktalama kurallarına uygun yazınız.

5.2. Hikâyenizde kullandığınız bir **düşünceyi geliştirme yolunu** ve bu yolu **kullanma nedeninizi** aşağıdaki tabloya yazınız. Nedeninizi hikâyenizden bir örnekle destekleyiniz.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

Kullandığım düşünceyi geliştirme yolu	Bu yolu kullanma nedenim

Cevap anahtarı: çözdükten sonra okut.
Her maddenin tam puan ölçütü, kısmi ve sıfır puan durumu, olası yanıt. Kendini puanla, aynı sayfadan 40 dakikalık sayaçla yeniden çöz.

© 2026 Dubba. Bu yazılının soruları, şekilleri, puanlama anahtarı ve çözümleri Dubba'nın özgün eseridir (5846 sayılı FSEK); tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde ve değiştirilmeden çoğaltıp öğrencilere, sınıflara, okullara ve kurslara bedelsiz dağıtabilirsin; satılamaz, ücretli bir ürün ya da hizmette kullanılamaz, ticari amaçla kullanılamaz, başka sitede barındırılamaz, kaynak dubba.com.tr gösterilir. Telif Politikası 3. madde: dubba.com.tr/telif

DUBBA · OYSS HAZIRLIK **CEVAP ANAHTARI**

10. Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Dersi 1. Dönem 2. Ortak Yazılı Sınavı · Senaryo 1

Süre: 40 dakika · Her sorunun puanı yanında yazılıdır.

Anahtar ve sorular çevrim içi

10. Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı · 1. Dönem 2. Ortak Yazılı (Senaryo 1)

1. Aşağıdaki koşmayı okuyunuz ve soruları cevaplayınız.

> ***Koşma***
>
> *Duman eksik olmaz yüce dağımda,*
> *Güller açmaz oldu yeşil bağımda,*
> *Sılayı bıraktım gençlik çağımda,*
> *Ayrılık yürek yakar, yakar, yakar.*
>
> *Sılanın hayali durur gözümde,*
> *Bir kor gibi yanar o dert özümde,*
> *Kimse anlamadı ne var sözümde,*
> *Ayrılık yürek yakar, yakar, yakar.*
>
> *Bu derde ne ilaç ne derman olur,*
> *Gurbet ele düşen perişan olur,*
> *Sevdiği gidince bağ viran olur,*
> *Ayrılık yürek yakar, yakar, yakar.*
>
> *Uzaklardan duyulur kaval sesi,*
> *Yorgun düştü artık gönlün nefesi,*
> *Dar geliyor bana tenin kafesi,*
> *Ayrılık yürek yakar, yakar, yakar.*
>
> *(Bu şiir sınav için yazılmıştır.)*

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1.1. Koşmanın ölçüsünü ve kafiye düzenini yazınız. Ardından **1. dörtlüğün** ve **3. dörtlüğün** kafiyesini ve redifini ayrı ayrı gösteriniz; her iki dörtlükteki kafiyenin türünü belirtiniz.

1.2. Son dize her dörtlükte aynen tekrarlanmaktadır. Bu tekrarın şiire katkısını **ritim** ve **duygu yoğunluğu** açısından ayrı ayrı açıklayınız.

2. Aşağıdaki şiiri okuyunuz ve soruları cevaplayınız.

> ***Gece Sesi***
>
> *Bir ses gelir uzaklardan, bilmem nereden,*
> *Karanlığa karışır da kaybolur gider;*
> *Boş odada gönlüm titrer o sesten,*
> *Bir sızı kalır içimde, adsız bir keder.*
>
> *Rüzgâr değil, kuş sesi de değil bu ses,*
> *Bir çağrı mı, bir veda mı, anlayamam;*
> *Gece uzar, uyku kaçar, sabah yok henüz,*
> *Ne kapım çalınır ne adımı soran var.*

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

> *(Bu şiir sınav için yazılmıştır.)*

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

2.1. Şiirde söyleyicinin **yalnızlık** duygusunu yansıtan **iki dizeyi** yazınız.

2.2. Yazdığınız dizelerden hareketle yalnızlık duygusunun söyleyici üzerindeki etkisini **gerekçesiyle birlikte** açıklayınız.

3. Aşağıdaki şiiri okuyunuz ve soruları cevaplayınız.

> ***Cam Çerçevede Akşam***
>
> *Akşam iner, gözlerim camda kalır,*
> *Işık söner, içimde bir ses inler;*
> *Bülbül susar, gül solar, bağ ıssızlaşır,*
> *Rüzgâr boş yollarda kendini dinler.*
>
> *Renk renk bulut geçer, söylenmez adı,*
> *Uzakta bir kuş son türküsünü bitirir;*
> *Gözlerim camda, aklım o eski bağda,*
> *Gönlüm hâlâ o bahçede dolaşır.*
>
> *(Bu şiir sınav için yazılmıştır.)*

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

3.1. Şiirden **üç imge** seçiniz. Her imgeyi şiirden yazarak taşıdığı duyguyu ya da anlamı ayrı ayrı açıklayınız.

3.2. Şiirde divan şiiri geleneğine ait bir mazmuna gönderme yapılan dizeyi yazınız. Bu mazmunun divan şiirindeki anlamını ve bu şiirde kazandığı yeni anlamı **gelenekten moderne geçiş** bağlamında açıklayınız.

4. Aşağıdaki şiiri okuyunuz ve soruları cevaplayınız.

> ***Bekleme***
>
> *Sular geçer, ben durmadan beklerim,*
> *Gönlüm bir yerde kalmış gibi durur;*
> *Rüzgâr savurur yaprakları yere,*
> *Mevsim döner, içimde sızı sürer.*
>
> *Ne gün biter bu hasretin yükü,*
> *Ne gecelerin sonu gelir bana;*
> *Uzak bir ışıktan düşer gölge,*
> *Sessizliğe karışır her yana.*
>
> *(Bu şiir sınav için yazılmıştır.)*

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

4.1. Birinci aşama: Kendinizi şiirin söyleyicisinin yerine koyunuz. Bu şiiri okurken hissedeceğinizi düşündüğünüz **iki duyguyu** yazınız.

4.2. İkinci aşama: Yazdığınız her iki duyguyu, şiirden seçeceğiniz **birer dizeyle** ilişkilendirerek **birer cümleyle** açıklayınız.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

5. Aşağıdaki öğretici metni okuyunuz ve soruları cevaplayınız.

> *Tuz, yalnızca yemeklere lezzet katmak için kullanılan bir madde değildir. Tarih boyunca toplumlar arasında değerli bir ticaret ürünü olarak el değiştirmiştir. Bazı bölgelerde uzun süre para yerine kullanıldığı bilinmektedir. Tuzun gıdaları bozulmaktan koruması, onu özellikle uzun yolculuklar yapan topluluklar için vazgeçilmez kılmıştır. Tuzu elde etmek ise kolay değildir: Deniz suyunu tuzlalarda buharlaştırmak ya da kaya tuzunu yerin altından çıkarmak uzun ve yorucu bir emek ister. Bugün tuz üretimi endüstriyel ölçekte yapılmakta; deniz tuzu, kaya tuzu ve göl tuzu farklı amaçlarla kullanılmaktadır.*
>
> *(Bu metin sınav için yazılmıştır.)*

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

5.1. Yukarıdaki öğretici metni aşağıdaki yönergeye göre kısa bir hikâyeye dönüştürünüz.

YÖNERGE

1. **Ana düşünce:** Tuzun değeri, onu elde etmek için verilen emekle ortaya çıkar. Bu düşünceyi doğrudan söylemeden olaylar aracılığıyla sezdiriniz.
2. **Yapı unsurları:** Hikâyenizde en az bir kişi, belirli bir mekân ve belirli bir zaman bulunsun; olay örgüsü serim, düğüm ve çözüm bölümlerinden oluşsun.
3. **Anlatım biçimi:** Hikâyenizde öyküleyici anlatımı kullanınız.
4. **Kural:** Hikâyenizde en az bir eksiltili cümleye yer veriniz ve bu cümlenin altını çiziniz.
5. **Kural:** Hikâyenizi yazım ve noktalama kurallarına uygun yazınız.

5.2. Hikâyenizde kullandığınız bir **düşünceyi geliştirme yolunu** ve bu yolu **kullanma nedeninizi** aşağıdaki tabloya yazınız. Nedeninizi hikâyenizden bir örnekle destekleyiniz.

Kullandığım düşünceyi geliştirme yolu	Bu yolu kullanma nedenim

Puanlama anahtarı ve örnek cevaplar Dubba'nın hazırladığı örneklerdir; resmî değerlendirme ölçütleri ODSGM ve okulun tarafından belirlenir.

Soru – Öğrenme Çıktısı – Beceri

Soru	Öğrenme çıktısı	Beceri
1	TDE2.3. "Sözün Ezgisi" temasında ele alınan metinleri çözümleyebilme	KB2.4. Çözümleme
2	TDE2.2. "Kelimelerin Ritmi" temasında ele alınan metinlerde anlam oluşturabilme	KB2.14. Yorumlama
3	TDE2.3. "Kelimelerin Ritmi" temasında ele alınan metinleri çözümleyebilme	KB2.4. Çözümleme
4	TDE2.4. "Kelimelerin Ritmi" temasında ele alınan metinlere yönelik okuma sürecini değerlendirebilme	KB2.15. Yansıtma
5	TDE4.3. Edebî metne dönüştürdüğü yazısında kural uygulayabilme	KB2.13. Yapılandırma

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

Puanlama Tablosu

1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	3.2	4.1	4.2	5.1	5.2	Toplam
9	6	8	12	15	5	8	12	20	5	100

Çözümler ve Puanlama Anahtarı

1.1. TAM PUAN (9 PUAN)

Beklenen cevap:

- **Ölçü (1 puan):** 11'li hece ölçüsü. Örnek sayım: Du-man-ek-sik-ol-maz-yü-ce-da-ğım-da (11 hece); bütün dizeler 11 hecelidir.
- **Kafiye düzeni (2 puan):** aaab / cccb / dddb / eeeb. Her dörtlükte ilk üç dize kendi arasında kafiyelidir; dördüncü dize her dörtlükte aynen tekrarlanan nakarattır (kavuştak).
- **1. dörtlük (3 puan):** dağ-ımda / bağ-ımda / çağ-ımda
- Kafiye: **-ağ** (1 puan)
- Redif: **-ımda** (iyelik eki -ım + bulunma hâli eki -da; görevleri aynı ekler) (1 puan)
- Kafiye türü: iki ses benzerliği (a, ğ) olduğu için **tam kafiye** (1 puan)
- **3. dörtlük (3 puan):** derman olur / perişan olur / viran olur
- Kafiye: **-an** (1 puan)
- Redif: **olur** (aynı anlam ve görevde tekrarlanan sözcük) (1 puan)
- Kafiye türü: iki ses benzerliği (a, n) olduğu için **tam kafiye** (1 puan)

Puan dağılımı: 1 + 2 + 3 + 3 = 9 puan. Her bileşen kendi puanını alır.

KISMİ PUAN:

- Kafiye düzeninde yalnız ilk dörtlüğü (aaab) doğru gösterip diğer dörtlüklerin nakaratla bağını göstermeyen: 1 puan.
- Kafiye ile redifi yer değiştirerek yazan (örneğin redif yerine "-ağımda" yazan): o dörtlükte yalnız doğru olan bileşenin puanını alır.
- Kafiye türü puanı yalnız kafiye doğru gösterildiyse verilir.
- Doğru bileşenler toplanır; toplam 9 puanı aşamaz.

SIFIR PUAN: Boş bırakılmış ya da ölçü, kafiye düzeni, kafiye, redif ve kafiye türünün hiçbiri doğru yazılmamışsa 0 puan.

1.2. TAM PUAN (6 PUAN)

Beklenen cevap:

- **Ritim açısından (3 puan):** "Ayrılık yürek yakar, yakar, yakar." dizesinin her dörtlüğün sonunda aynen dönmesi (nakarat/kavuştak), şiire düzenli aralıklarla yinelenen bir ses kazandırır. Okuyucu bu dönüşü bekler; şiir türkü gibi ezgili, akılda kalıcı ve söylenebilir bir hâl alır. Dizenin kendi içindeki "yakar" tekrarı da ritmi güçlendirir.
- **Duygu yoğunluğu açısından (3 puan):** Her dörtlükte farklı bir görüntü (dağ ve bağ, gözdeki hayal, derman bulunmayan dert, kaval sesi) aynı ayrılık acısına bağlanır. Dize tekrarlandıkça acı birikir ve pekişir; ayrılık duygusu şiirin sonuna doğru giderek yoğunlaşır.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

Örnek doğru cevap: "Son dizenin her dörtlükte geri gelmesi şiire düzenli bir ezgi kazandırır, şiir bir türkü gibi akar. Her dörtlükte anlatılan yeni dert aynı ayrılık dizesine bağlandığı için acı her tekrarda biraz daha birikir ve yoğunlaşır."

Bu anlamları ifade eden cevaplar doğru kabul edilir.

Puan dağılımı: Ritim 3 + duygu yoğunluğu 3 = 6 puan.

KISMİ PUAN:

- Yalnız bir boyutu doğru açıklayan: 3 puan.
- Bir boyut için yalnız "tekrar eder", "nakarattır" deyip katkıyı açıklamayan: o boyut için 1 puan.

SIFIR PUAN: Boş bırakılmış ya da tekrarın şiire katkısıyla ilgisiz bir açıklama yapılmışsa 0 puan.

2.1. TAM PUAN (8 PUAN)

Aşağıdaki dizelerden herhangi **ikisi** kabul edilir:

- "Boş odada gönlüm titrer o sesten," (söyleyici boş bir odada tek başınadır.)
- "Gece uzar, uyku kaçar, sabah yok henüz," (gecenin uzaması, kimsesiz geçen uykusuz bir bekleyişi gösterir.)
- "Ne kapım çalınır ne adımı soran var." (söyleyiciyi arayan, soran kimse yoktur.)

Puan dağılımı: Her doğru dize 4 puan; 4 + 4 = 8 puan.

KISMİ PUAN: Yalnız bir dize doğru yazılmışsa 4 puan. Dize, anlamı değişmeyecek küçük bir aktarma hatasıyla (bir sözcük eksik ya da yanlış) yazılmışsa o dize için 3 puan.

SIFIR PUAN: Yalnızlık duygusunu yansıtmayan dizeler (örneğin "Rüzgâr değil, kuş sesi de değil bu ses,") yazılmışsa, dize şiirden alınmamışsa ya da boş bırakılmışsa 0 puan.

2.2. TAM PUAN (12 PUAN)

Beklenen cevap iki bileşeni kapsar:

1. **Dize bağlantısı ve dayanak (6 puan):** 2.1'de yazılan dizelerdeki bir sözcük ya da ifadenin ("boş oda", "titrer", "uyku kaçar", "ne kapım çalınır") yalnızlığı nasıl somutlaştırdığı gösterilir.
2. **Etki yorumu (6 puan):** Yalnızlığın söyleyicide yarattığı etkilerden en az ikisi (iç huzursuzluk, korku ve tedirginlik, uykusuzluk, kimsesizlik duygusu, çaresizlik) gerekçesiyle açıklanır.

Örnek doğru cevap: "Söyleyici 'Boş odada gönlüm titrer o sesten' dizesinde, kaynağını bilmediği bir sesten bile ürperir; çünkü yanında güvenebileceği kimse yoktur. 'Ne kapım çalınır ne adımı soran var' dizesi bu kimsesizliği açıkça gösterir. Yalnızlık söyleyicide hem tedirginlik hem de uykusuzluk yaratır: Gece uzar, uyku kaçar ve o, sabahı tek başına bekler."

Bu anlamları ifade eden cevaplar doğru kabul edilir.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

Puan dağılımı: Dize bağlantısı ve dayanak 6 + etki yorumu 6 = 12 puan.

KISMİ PUAN:

- Dize bağlantısı kurulmuş, etki yorumu yapılmamışsa: 6 puan.
- Dize bağlantısı kurulmuş, yalnız bir etki gerekçesiyle açıklanmışsa: 9 puan.
- Etkiler doğru açıklanmış ancak dizelerle bağlantı kurulmamışsa: 6 puan (yalnız etki yorumu).
- Dizelerle bağlantı kurulmadan yalnız genel bir yorum yapılmışsa ("Söyleyici çok yalnızdır ve üzgündür."): 3 puan.

SIFIR PUAN: Şiirle ilgisiz bir cevap yazılmışsa, yalnızlık duygusuna hiç değinilmemişse ya da boş bırakılmışsa 0 puan.

3.1. TAM PUAN (15 PUAN)

Aşağıdaki imgelerden herhangi üçü ve anlamları örnek olarak verilmiştir. Bu anlamları karşılayan cevaplar doğru kabul edilir.

1. **"Işık söner, içimde bir ses inler"** — Dışarıdaki ışığın sönmesi, söyleyicinin içindeki umudun ve sevincin de sönmesidir; dış dünya ile iç dünya arasında bir yansıma kurulur. Duygu: hüzün, umutsuzluk.
2. **"Bülbül susar, gül solar, bağ ıssızlaşır"** — Canlılığın ve güzelliğin yitirilişini gösterir; söyleyicinin içindeki boşluğu doğa üzerinden anlatır. Duygu: yitirme acısı, yalnızlık.
3. **"Renk renk bulut geçer, söylenmez adı"** — Adı konulamayan, tarif edilemeyen bir iç hâlini anlatır: Söyleyici ne hissettiğini tam olarak söyleyemez, duyguları bulutlar gibi geçip gider. Duygu: belirsiz bir hüzün.
4. **"Uzakta bir kuş son türküsünü bitirir"** — Bir şeyin sona erdiğini, bir vedayı anlatır. Duygu: bitişin hüznü, geçmişe özlem.
5. **"Gözlerim camda, aklım o eski bağda"** — Söyleyici bedenen şimdide, zihnen geçmiştedir. Duygu: özlem.
6. **"Rüzgâr boş yollarda kendini dinler"** — Issızlığı ve sessizliği anlatır; yalnız rüzgâr, söyleyicinin yalnızlığını yansıtır. Duygu: yalnızlık.

Puan dağılımı: Her imge 5 puan (imgeyi şiirden doğru yazma 2 + taşıdığı duyguyu ya da anlamı açıklama 3); 3 × 5 = 15 puan.

KISMİ PUAN:

- İmgeyi doğru yazıp anlamını açıklamayan ya da yalnız tek sözcükle ("hüzün") geçiştiren: o imge için 2 puan.
- İmgeyi yazıp anlamını yüzeysel ya da eksik açıklayan: o imge için 3–4 puan (2 tespit + 1–2 yorum).
- İmgeyi şiirdeki sözcüklerle yazmayıp kendi sözleriyle anlatan ancak hangi imge olduğu açıkça anlaşılan: o imge için tespitten 1 puan + yorum puanı.
- Üç yerine iki ya da bir imge yazılmışsa yalnız yazılan imgeler puanlanır.

SIFIR PUAN: İmge yerine kafiye, ölçü, nazım birimi gibi biçim unsurları yazılmışsa; şiirden hiçbir imge gösterilmeden yalnız genel bir duygu yazılmışsa ya da boş bırakılmışsa 0 puan.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

3.2. TAM PUAN (5 PUAN)

Beklenen cevap:

"Bülbül susar, gül solar, bağ ıssızlaşır" dizesinde divan şiirinin **gül ve bülbül** mazmununa gönderme vardır. Divan şiirinde gül sevgiliyi, güle kavuşmak için ötüp duran bülbül ise âşığı simgeler; bağ (gül bahçesi) bu aşkın geçtiği yerdir. Bu şiirde ise gül ile bülbül bir âşık ile sevgilinin hikâyesini anlatmaz: Bülbülün susması, gülün solması ve bağın ıssızlaşması, söyleyicinin akşam saatinde yaşadığı kişisel hüznü ve yitirdiği güzellikleri anlatan bir görüntüye dönüşür. Gelenekten moderne geçişte mazmunun kalıplaşmış ortak anlamı bırakılmış, gül ile bülbül şairin bireysel duygu dünyasını yansıtan imgeler hâline gelmiştir.

Bu anlamları ifade eden cevaplar doğru kabul edilir.

Puan dağılımı:

- Dizeyi ve gül–bülbül mazmununu doğru gösterme: 1 puan
- Mazmunun divan şiirindeki anlamını (gül: sevgili, bülbül: âşık) açıklama: 2 puan
- Şiirde kazandığı yeni, bireysel anlamı (kişisel hüzün, yitirilen güzellik) açıklama: 2 puan

KISMİ PUAN:

- Dizeyi doğru gösterip yalnız divan şiirindeki anlamı açıklayan: 3 puan.
- Dizeyi doğru gösterip yalnız şiirdeki yeni anlamı açıklayan: 3 puan.
- Gül ya da bülbülden yalnız birinin divan şiirindeki anlamını açıklayan: o bileşenden 1 puan.

SIFIR PUAN: Mazmuna gönderme bulunmayan bir dize yazılmış ve açıklama da o dizeye dayanıyorsa, açıklama gül ile bülbülü yalnız doğadaki çiçek ve kuş olarak ele alıyorsa ya da boş bırakılmışsa 0 puan.

4.1. TAM PUAN (8 PUAN)

Öğrenci, kendini söyleyicinin yerine koyarak hissedeceği iki duyguyu yazar. Kabul edilebilir duygular: hasret, özlem, yalnızlık, hüzün, çaresizlik, umutsuzluk, bıkkınlık, yorgunluk, sabırsızlık. Bu anlamları ifade eden cevaplar doğru kabul edilir.

Örnek doğru cevap: Hasret ve yalnızlık.

Puan dağılımı: Her uygun duygu 4 puan; 4 + 4 = 8 puan.

KISMİ PUAN: Yalnız bir uygun duygu yazılmışsa 4 puan. Aynı duygu iki farklı adla yazılmışsa ("özlem ve hasret") 4 puan.

SIFIR PUAN: Şiirin hüzünlü, bekleyişle dolu tonuyla açıkça çelişen duygular (sevinç, gurur, coşku) yazılmışsa, duygu yerine yalnız şiirin konusu yazılmışsa ya da boş bırakılmışsa 0 puan.

4.2. TAM PUAN (12 PUAN)

Öğrenci, 4.1'de yazdığı iki duygunun her birini şiirden seçtiği birer dizeyle ilişkilendirir ve bu bağı birer cümleyle açıklar.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

Örnek doğru cevap:

- Hasret: "Ne gün biter bu hasretin yükü" dizesi, söyleyicinin uzun zamandır birine kavuşmayı beklediğini gösterdiği için bu dizeyi okurken ben de hasret duyarım.
- Yalnızlık: "Sessizliğe karışır her yana" dizesi, söyleyicinin çevresinde onunla konuşan kimsenin olmadığını hissettirdiği için bu dizeyi okurken yalnızlık hissederim.

Bu anlamları ifade eden cevaplar doğru kabul edilir.

Puan dağılımı: Her duygu için şiirden uygun dize seçimi (2 puan) + duygu ile dize arasındaki bağı kuran açıklama cümlesi (4 puan) = 6 puan; iki duygu için 6 + 6 = 12 puan.

KISMİ PUAN:

- Bir duygu için yalnız dize seçilmiş, açıklama cümlesi yazılmamışsa o duygu için 2 puan.
- Bir duygu için açıklama cümlesi yazılmış ancak şiirden dize gösterilmemişse o duygu için 2 puan (genel yorum).
- Dize ile açıklama arasındaki bağ zayıfsa (dize duyguyu yansıtıyor, cümle yalnız dizeyi tekrar ediyor) o duygu için 4 puan.
- Her duygu ayrı puanlanır; toplam 12 puanı aşamaz.

SIFIR PUAN: 4.1'deki duygularla hiç ilişki kurulmamışsa, şiirde olmayan dizeler uydurulmuşsa ya da boş bırakılmışsa 0 puan.

5.1. TAM PUAN (20 PUAN)

Beklenen cevap (yapısal şema; öğrencinin hikâyesi farklı ayrıntılarla bu şemayı karşıladığı sürece tam puan alır):

- **Serim:** Belirli bir zaman ve mekânda (örneğin bir yaz sabahı, kıyıdaki bir tuzla) bir kişi tanıtılır; tuza duyulan ihtiyaç kurulur.
- **Düğüm:** Kişi tuzu elde ederken bir güçlükle karşılaşır (yakıcı güneş, ani yağmur, ağır çuvallar, yorgunluk).
- **Çözüm:** Güçlük emekle aşılır; tuzun değeri, verilen emek sayesinde anlaşılır.
- **Eksiltili cümle örneği (altı çizili):** "Önünde uçsuz bucaksız bir tuzla, sırtında boş bir çuval…"

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

Analitik puanlama:

Ölçüt	Puan	Tam puan ölçütü	Kısmi puan
Ana düşünce	3	Emek ile tuzun değeri arasındaki bağ olaylar aracılığıyla sezdirilmiş	Bağ yalnız bir cümlede doğrudan söylenmiş: 2; belirsiz: 1
Kişi	1	Adı ya da niteliği belirtilmiş en az bir kişi	—
Mekân	1	Belirli bir mekân	—
Zaman	1	Belirli bir zaman	—
Serim	1	Kişi, durum ve ihtiyaç tanıtılmış	—
Düğüm	1	Tuzu elde etmeyi zorlaştıran bir engel	—
Çözüm	1	Engelin emekle aşılması ya da bir sonuç	—
Anlatım biçimi	3	Olaylar zaman sırasıyla, eylem ağırlıklı cümlelerle anlatılmış (öyküleyici anlatım)	Yer yer açıklayıcı anlatıma kaymış: 2; çoğunlukla bilgi aktarılmış: 1
Kural: eksiltili cümle	3	En az bir doğru eksiltili cümle var ve altı çizilmiş	Eksiltili cümle var ama altı çizilmemiş: 2; altı çizilen cümle eksiltili değil: 0
Kural: yazım	3	Yazım yanlışı yok ya da 1 yanlış	2–3 yanlış: 2; 4–5 yanlış: 1; 6 ve üzeri: 0
Kural: noktalama	2	Noktalama yanlışı yok ya da 1 yanlış	2–3 yanlış: 1; 4 ve üzeri: 0
Toplam	**20**	Kural ölçütleri 8 puandır (sorunun 25 puanının %32'si).	

KISMİ PUAN: Her ölçüt tablodaki kademeye göre ayrı puanlanır ve puanlar toplanır; toplam 20 puanı aşamaz. Yapı unsurlarından metinde bulunan her biri kendi puanını alır.

SIFIR PUAN: Hikâye yazılmamışsa; öğretici metnin cümleleri olduğu gibi kopyalanmış ya da metin açıklayıcı anlatımla yeniden yazılıp dönüşüm gerçekleşmemişse (yalnız yazım ve noktalama ölçütleri de puanlanmaz); konu tuz ve emekle ilgisizse 0 puan.

5.2. TAM PUAN (5 PUAN)

Beklenen cevap (örnek doğru cevap):

Kullandığım düşünceyi geliştirme yolu	Bu yolu kullanma nedenim
Benzetme	Tuzlada çalışan kişinin yorgunluğunu okura hissettirmek için güneşi "sırtına yüklenmiş bir kızgın taş" gibi anlattım; böylece emeğin ağırlığı somutlaştı.

Hikâyede kullanılan başka bir yol (örneklendirme, karşılaştırma, tanımlama vb.) yazılabilir; yol hikâyede gerçekten kullanıldığı ve neden onunla tutarlı olduğu sürece doğru kabul edilir.

Puan dağılımı:

- Düşünceyi geliştirme yolunun adı doğru ve hikâyede kullanılmış: 2 puan
- Kullanma nedeninin hikâyenin amacıyla ilişkilendirilerek açıklanması: 2 puan
- Nedenin hikâyeden bir örnekle desteklenmesi: 1 puan

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

KISMİ PUAN:

- Yolun adı doğru, neden yazılmamış: 2 puan.
- Neden ve örnek doğru, yolun adı yanlış ya da yazılmamış: 2 puan.
- Yolun adı doğru ancak bu yol hikâyede kullanılmamış: 1 puan.

SIFIR PUAN: Tablo boş bırakılmışsa ya da düşünceyi geliştirme yolu yerine anlatım biçimi ("öyküleyici anlatım") yazılmış ve neden de buna dayanıyorsa 0 puan.

© 2026 Dubba. Bu yazılının soruları, şekilleri, puanlama anahtarı ve çözümleri Dubba'nın özgün eseridir (5846 sayılı FSEK); tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde ve değiştirilmeden çoğaltıp öğrencilere, sınıflara, okullara ve kurslara bedelsiz dağıtabilirsin; satılamaz, ücretli bir ürün ya da hizmette kullanılamaz, ticari amaçla kullanılamaz, başka sitede barındırılamaz, kaynak dubba.com.tr gösterilir. Telif Politikası 3. madde: dubba.com.tr/telif